



МІЖНАРОДНИЙ  
ФОНД  
ВІДРОДЖЕННЯ



КОАЛІЦІЯ  
ВЕТЕРАНСЬКИХ  
ПРОСТОРІВ



ВСЕУКРАЇНСЬКА  
АСОЦІАЦІЯ  
ГРОМАД

**Проект типової**

# **ПРОГРАМИ СУПРОВОДУ ТА ВЗАЄМОДІЇ З ВЕТЕРАНАМИ ТА ЧЛЕНАМИ ЇХНІХ РОДИН**

## РОЗРОБЛЯЮЧИ ЦЮ ПРОГРАМУ, МИ ВИХОДИМО З ТАКИХ ОСНОВНИХ ПЕРЕДУМОВ:

# 1

**Ветеранська політика – це складова комплексної політики з безпеки та оборони в цілому та безпекової стійкості громади зокрема.**

# 2

**Ефективна ветеранська політика є основою відновлення людського капіталу країни та громади, посилення економічної стійкості країни та громади.**

# 3

**Образ ветерана є консолідуючим фактором в об'єднанні українського суспільства та посиленні національної ідентичності українського народу.**

Усвідомлюючи ці базові пріоритети, ми намагаємося створити умови на рівні громади для ефективної реабілітації та реінтеграції ветеранів, а також сприятимемо використанню потенціалу ветеранів для посилення економічної, соціальної, безпекової тощо стійкості громади.

При цьому, ми впевнені, що ключовим елементом ветеранської політики на рівні країни та громади є не соціальний патерналізм та обмежуючі пільги, а підтримка у вигляді стимулів, додаткових можливостей, якісних послуг.

Виходячи з усього вищенаведеного, ми розробили типову локальну/місцеву Програму супроводу та взаємодії з ветеранами, членами їхніх родин (далі «Ветеранська програма»).

Головною метою «Ветеранської програми» є ветеран та ветеранка, які змогли відновити своє фізичне, психічне здоров'я та функціональність, були успішно реінтегрований у життя громади — повернулися до активного економічного, соціального, культурного, громадського, сімейного тощо життя.

Також програма має на меті стимулювати ветеранів, після успішної реінтеграції, ставати менторами, які супроводжуватимуть процес реінтеграції для своїх побратимів і посестр у різних середовищах: громаді, підприємстві, навчанні та бізнесі.

Дана «ветеранська програма» об'єднує всі проекти та заходи, орієнтовані на взаємодію із ветеранами та членами родин у різних сферах життєдіяльності громади. Контроль за виконання цієї програми здійснює відповідний орган ОМС, який відповідає за формування місцевої ветеранської політики.

## Блок №1.

### РОЗВИТОК СПРОМОЖНОСТЕЙ ГРОМАДИ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ПСИХІЧНОГО ТА ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ВІТЕРАНІВ.

**Потреби у відновленні здоров'я (фізичного та психічного) є першочерговими, в контексті реабілітації та подальшої реінтеграції ветеранів. Задоволення цієї потреби має передувати всім іншим комплексним інструментам, спрямованим на їх соціально-економічну реінтеграцію.**

**При розробці та затвердженні локальних «ветеранських програм» слід враховувати вже існуючі державні та регіональні програми, спрямовані на відновлення здоров'я. Зокрема, локальні «ветеранські програми» мають компенсувати недостатність фінансування окремих напрямків по окремим нозологіям.**

- Вихідний скринінг фізичного та психічного здоров'я при демобілізації чи звільненні.
  - Проведення інформаційної кампанії в середовищі ветеранів та членів родин щодо важливості проведення повноцінного та комплексного вихідного скринінгу стану фізичного та психічного здоров'я;
  - Розробка громадою компенсаторних інструментів тих складових обстежень, які не покриваються пакетом НСЗУ. Чи регіональними програмами.

- Підготовка та залучення фахівців мультидисциплінарних команд, які складатимуть основу реабілітаційних спроможностей громади.
- Навчання фахівців медичної сфери особливостям взаємодії з ветеранами.
- Розробка та доведення до всіх медичних фахівців карти перенаправлення ветеранів у медичній сфері.
- Розвиток системи психологічного супроводу ветеранів та членів родин як на базі комунальних установ, так і на базі громадських організацій та приватних закладів.
- Програми співфінансування або дофінансування окремих напрямків, які не в достатній мірі покриваються Державним або регіональним бюджетом (за нозологіями).
- Розвиток рекреаційних спроможностей громади з метою оздоровлення та відпочинку ветеранів і членів родин.
- Реабілітація через спорт.
  - Розвиток адаптивних видів спорту у громадах
  - Розвиток спортивних спроможностей та спортивної інфраструктури у громадах (спеціалізовані спортивні майданчики)
  - Сприяння доступу на пільговій основі (внаслідок відповідних програм державно-приватного партнерства та спільних проектів із соціально відповідальним бізнесом) до спортивної інфраструктури спортивних закладів різного рівня та різних форм власності
  - Проектна підтримка команд з адаптивних видів спорту.

## Блок №2. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА РЕІНТЕГРАЦІЯ.

**Основними інструментами соціально-економічної реінтеграції ветеранів є освіта, перекваліфікація, підвищення кваліфікації чи переорієнтації, працевлаштування, зміни професії чи започаткування власної справи.**

*Розробляючи та реалізуючи локальну «ветеранську програму», слід розуміти такі базові речі:*

- 1. Первинність потреб у відновленні здоров'я (фізичного та психічного).*
- 2. Усвідомлення реальності базової реадаптації – короткого стартового періоду задоволення базових потреб ветерана. В цей період комплексна взаємодія із надавачами послуг з метою соціально-економічної реінтеграції буде малоефективною.*

- 
- **Підготовка відповідно до єдиних стандартів та методології фахівців усіх рівнів, що взаємодіють із ветеранами та членами родин. Картування послуг.**
    - Фахівці із супроводу ветеранів
    - Соціальні працівники
    - Працівники ЦНАПів
    - Медичні працівники різних рівнів
    - Кар'єрні радники
    - Правоохоронці тощо.
  - **Розробити типовий алгоритм перенаправлення клієнта до усіх надавачів послуг на рівні громади.**
  - **Сприяння здобуттю нової освіти, перекваліфікації, підвищення кваліфікації, профорієнтація ветеранів та членів родин.**
  - **Створення і розвиток ветеранських просторів у громадах у відповідності до стандартів Мінветеранів.**

- **Розробка програми підготовки роботодавців до повернення демобілізованих працівників та роботи з ветеранами. Підготовка робочого місця ветерана.**
- **Підтримка проектної діяльності громадських організацій, спілок, благодійних фондів, спрямованих на відпочинок та дозвілля для ветеранів та членів родин.**
- **Розвиток безбар'єрності на рівні доступу до інфраструктури та послуг**
  - містобудування,
  - транспорт,
  - цифрові інструменти.
- **Підтримка місцевої програми забезпечення житлом ветеранів та членів родин за такими принципами:**
  - Співфінансування.
  - Різні форми відшкодування кредитів (ставки, відсотки, тіло тощо).
  - Державно-приватне партнерство тощо.
- **Програми з підтримки ветеранського підприємництва (КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД):**
  - Спеціалізовані тренінгові програми.
  - Доступ до фінансових ресурсів.
  - Бізнес-менторство.
  - Локальна сторінка проекту «Зроблено захисниками» (популяризація).
  - Ветеранські тендери (неконкурентна перевага ветеранському бізнесу на рівні громад).
  - База даних проектів та мережування.

## Блок №3. ПРОГРАМИ ПОВАГИ, ПОДЯКИ ТА ПОШАНИ.

**Всі цільові аудиторії ветеранських політик (ветерани, родини ветеранів, родини загиблих, родини зниклих безвісти, звільнених з полону) однією із базових потреб називають – Повагу. При цьому, слід розуміти, що «ветеранська програма» передбачає комплексність інструментів. В даному випадку програми висловлювання Поваги та Подяки живим ветеранам, безпосередньо пов'язані із ефективністю програм Вшанування полеглих героїв.**

- **Нові уніфіковані комеморативні практики на рівні громади:**

- Єдина, загальноміська Хвилина Поваги та Подяки. Алгоритм дій.
- Програми зустрічі Загиблих Героїв.
- Єдині інструменти вшанування та погребіння/ поховання.
- Типологізація меморіальних інструментів.
  - Міський меморіал.
  - Меморіальна табличка.
  - Меморіальна інтерактивна дошка на закладах освіти.
  - Програми вшанування у закладах освіти.
  - Програма «Живий – доки пам'ятаємо» («іменні» заходи).

- **Програми Поваги та Подяки живим ветеранам на рівні громад.**

- Інформаційно-просвітницький проект «Дякую за службу» .
  - Просвітницька компанія «Дякую за службу» - комплекс інформаційних заходів у ЗМІ та на зовнішніх носіях, спрямованих на правильну комунікації Поваги та Подяки.
  - Просвітницький проект у навчальних закладах.
  - Залучення ветеранів до публічних заходів, що організовуються в громаді.

- Електронна платформа послуг, монетизація преференцій для ветеранів.
  - База даних усіх надавачів товарів та послуг та в громаді, які готові надавати комплексні знижки для ідентифікованих ветеранів (цифрове рішення).
  - Публічна кампанія з Подяки та Поваги в середовищі надавачів товарів та послуг, що беруть участь у проекті.
- Компенсація доступу ветеранів та окремих членів родини до закладів культури та спорту.
- Програми Поваги та Подяки на масових заходах, організованих громадою.
- **Програми патріотичного виховання у освітніх закладах із залученням ветеранів.**
- **Програми безбар'єрності (як спілкуватися з людьми з інвалідністю із залученням ветеранів).**
- **Програми Поваги, Подяки та Пошани на рівні підприємств (для роботодавців та трудових колективів) «Шануємо! Пам'ятаємо!».**
- **Програма підвищення кваліфікації та залучення ветеранів до громадсько-політичної діяльності.**
  - Тренінгово-просвітницька компонента для самих ветеранів
  - Стимулюючі заходи участі ветеранів у громадській діяльності (на рівні експертних рад тощо).
- **Започаткування загальноміської відзнаки «Захисники Громади» із формуванням Наглядової ради нагород та щорічним відзначенням Героїв громади.**
- **Започаткування щорічного ветеранського заходу/ форуму у межах громади.**